

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1098104/2

בבית הדין הרבני האזורי פתח תקווה

לפני כבוד הדיינים:

הרב אריאל ינאי, הרב דוד בר שלטון, הרב אלון אבידר

התובע/ת: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר משה ליבוביץ)

נגד

הנתבע/ת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד מרים הרשקוביץ)

הנדון: חיוב בגט בטענת ש"ב שאינה כנה ובטוען מאיסא עלי באמתלא מבוררת

פסק דין

בפנינו תביעת הבעל לגירושין וחלוקת רכוש ומנגד תביעת האישה לש"ב.

רקע וטענות הצדדים

מדובר במקרה לא שגרתי.

הצדדים נשואים כ-35 שנים מאז שנת 1982 ולהם 6 ילדים בגירים.

הצדדים משתייכים למגזר החרדי.

מתברר כי ב-15 שנים האחרונות הצדדים ישנים באותו חדר, אולם במשך אותם השנים לא קיימו יחסי אישות כלל.

לטענת הבעל לפני כ-15 שנים האישה שינתה את עורה והחלה לשנוא אותו.

לטענתו הפציר בה מספר רב של פעמים לקיים יחסי אישות אולם האישה סירבה.

לאחר תקופה בה סירבה האישה התייאש הבעל והפסיק לבקש.

לטענת הבעל במשך שנים אלו האישה נהגה להשפיל ולקלל את הבעל, לאיים עליו ואף הייתה אלימות פיזית כלפיו. לאחר שהילדים בגרו והצדדים נשארו לגור לבד המצב החרף עד שלפני כשנתיים נאלץ הבעל לעזוב את הדירה המשותפת.

לשאלת ביה"ד מדוע המתין עד כה במשך זמן כה רב השיב הבעל כי לא רצה לפגוע בילדים אולם כעת משבגרו רוצה בגירושין.

העילות לגירושין לטענת הבעל הן: היות האישה מורדת, מקללת ואישה רעה מצווה לגרשה.

בדיון שהתקיים בפנינו השיבה האישה כי שורש הבעיה היא התמכרות הבעל לתאוות האינטרנט לטענתה הבעל רכש מחשב נייד ופלפון לא חסום ונהג לצפות במראות אסורות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לשאלת ב"כ הבעל מדוע סירבה ליחסי אישות טענה האישה כי לא סירבה והייתה נוהגת ללכת למקווה מידי חודש אלא שלאחר חזרתה מהמקווה הבעל לא ביקש כלום.

לטענתה היא באופן אישי אינה זקוקה לזה.

לטענתה בעצת רבנים נהגה לטבול כדי שלא להיכשל בנגיעות בזמן נדה.

האישה טוענת כי בהתערבות רבנים הבעל חסם לאחרונה את האינטרנט וניתן לשוב לש"ב.

האישה טענה כי לפני כשנה הרב מחפוד שליט"א הפנה את הצדדים ליועץ אולם הבעל מיד בפגישה הראשונה טען שרוצה להתגרש.

הבעל הכחיש את נושא האינטרנט וטען שמדובר באינטרנט חסום. טענת האישה על אינטרנט פרוץ לא הוכחה כלל.

התקיים דיון בו נחקרו הצדדים ע"י ב"כ והוגשו סיכומים.

הכרעת הדין

סירוב לגירושין שאינו מונע מרצון בבעל כבעל אלא ממניעים אחרים

לשאלת ביה"ד מדוע אינה רוצה להתגרש ענתה האישה מספר פעמים בגלל הילדים וממון הדירה ולא הזכירה שום טענה הקשורה ליחסים בינה לבעלה.

נראה שנוח לה משיקוליה האישיים שאינם קשורים לזוגיות להנציח את המצב הקיים.

לעניין זה של חיוב בגט כשהאישה אינה חפצה באמת ובתמים בבעל כבעל –

נצטט את דברי בית הדין הרבני הגדול (בהרכב: הגר"י נסים זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ב זולטי זצ"ל – פד"ר חלק ז עמ' 112):

"מתקבל הרושם כי במקרה דנן לא נשאר לאשה שום יחס חיובי כלפי בעלה ולא קיים עוד אצלה כל קשר נפשי אליו, ואינה מעוניינת בבעלה בתור שכזה כלל.

ואם כך, הרי ההסבר היחידי שיש לתת לסירובה של האשה להגיע לידי הסדר סופי של פירוד הוא לכאורה רק נקמנות גרידא, בחינת 'תמות נפשי עם פלשתים', ותו לא.

אם כי ייתכן שזה נובע מהצטברות של מרירות שהיא נוקטת בלבה כלפי בעלה, אך מסיבה זו או מסיבה אחרת – דבר זה לא משנה עצם העובדה שהיא בבחינת 'לא בעינא ליה' משום שהוא שנאו עליה, ובכל זאת, אינה רוצה להיפרד ממנו – 'אחזתיו ולא ארפנו', וניחא לה שהמצב הבלתי נורמלי יימשך לעולמים, ו'ירעו' שניהם 'עד שיסתאבו'."

התרשמנו כי כך הם פני הדברים בנדון דידן: לאישה אין כל יחס רגשי לבעל, ובוודאי אין לה כל קשר נפשי אליו זה שנים, והיא אינה מעוניינת בבעלה בתור שכזה.

אין חולק על העובדה שבין הצדדים אין יחסי אישות למעלה מ-18 שנים.

האישה טוענת כי שורש הבעיה הוא התמכרות הבעל לאינטרנט פרוץ. אולם גם לדבריה רכישת המחשב והפלאפון היו לפני כ-5 שנים בלבד.

גם לדברי האישה כ-10 שנים קודם לרכישת המחשב לא התקיימו יחסי אישות בין הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

קשה להאמין לטענת האישה כי הסיבה לכך היא רק משום שהבעל לא ביקש. מסתברת יותר גרסת הבעל כי ביקש מהאישה במשך תקופה ולאחר סירובה מסיבותיה שלה התיימש וחדל לבקש.

נראה א"כ כי האישה מרדה בבעל ומאסה בו ללא אמתלה מבוררת עוד קודם לנושא האינטרנט הפרוץ, שגם הוא לא הוכח ומוכחש ע"י הבעל. הבעל כיום נחוש בדעתו להתגרש ומסרב ללכת לייעוץ.

עוד יש להוסיף בנדון דידן את היות האישה מאוסה על הבעל ב'אמתלא מבוררת', עקב התנהגותה ויחסה כלפיו, כפי שתואר לעיל.

לעניין זה – אם יכול לגרשה בעל כורחה בטענת 'מאיס עלי באמתלא מבוררת', עיין בישועות יעקב (אבן העזר עז, ב) – הובאו דבריו בפתחי תשובה (אבן העזר עז, ב), דהבעל יכול למנוע מהאישה מזונות, עד אשר תקבל את הגט, וכדעת הרא"ם, וזו לשונו:

"ואבותינו סיפרו לנו מזקיני הגאון חכם צבי ז"ל, שפעם אחד אירע בימיו שמורה אחד הורה כדעת הרא"ם, והוא ז"ל חלק עליו וסתר דינו אחר מעשה, וכפה את הבעל שיתן לאשתו מזונותיה בשלימות.

אמנם אם טען 'מאיסא היא עלי' ויש לו טעם מבורר, אף שאין הדין נותן לגרשה בעל כרחה מחמת זה, מכל מקום יוכל למנוע ממנה מזונות עד שתקבל גט פיטורין. ומעשה היה באחד שטען על אשתו שעברה על דת, ולא היה לו עדות ברורה בדבר אלא שהיה 'רגלים לדבר' קצת, וכתבתי דהבעל יכול למנוע ממנה שארה, כסותה עד שתקבל גט, ובזה יש לסמוך על דעת הרא"ם ומהר"א ששון."

וכן פסק בתשובת מהרש"ם (חלק ג סימן צג) – מהרש"ם דן בעניין מי שנשא חירשת וטען שהיא מאוסה עליו, ובתוך דבריו דן בעניין טוען "מאיסה עלי", וכתב דב'אמתלא מבוררת' יש להתיר לו לגרשה בעל כורחה או לישא אחרת:

"והרי שיטת הרמב"ם דבטוענת 'מאיס עלי' כופין לגרש.

ואני מצאתי באור זרוע הגדול (חלק א בשו"ת שבסופו סימן תשנד) תשובת הרב רבנו ישעיה להאור זרוע שפסק כהרמב"ם. ובתשובת מהר"ח אור זרוע (סימן קנה) מבואר שכן פסק מהר"ם כמה פעמים ועשה מעשה בטוענת 'מאיס' באמתלא. ושם (סימן קנז) הביא תקנת גאונים דבכל מורדת כופין לגרש, וזהו דלא כמו שכתב הרשב"א שבבית יוסף דלא תקנו רק לדורם. ובתשובת זרע אנשים (סימן לו) הוכיח שגם דעת הרי"ף כהרמב"ם. ומה שהקשה רבנו תם על שיטה זו – יש ליישב, וגם שם הביא בשם האור זרוע שהשיב לו הרב רבנו ישעיה כן הלכה למעשה.

ושם (סימן לז) הובא תשובת רש"ל דאין כופין.

ועל כל פנים חזינן דהרמב"ם לאו יחידאה הוא, אלא דהרא"ש כתב: 'מי יכניס את עצמו לפלוגתא דרבוותא לעשות גט מעושה שלא כדין', והובא גם בטור (אבן העזר סימן עז).

מכל מקום לענין חרם דרבנו גרשום דלשיטת כמה פוסקים הוא רק דרבנן, פשיטא דיש לצרף שיטת הרמב"ם ושאר פוסקים, דלא גרע כח האישי מכח האישה, כמו שכתב בתשובת הרא"ש (כלל מב).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואם כן בדטוען 'מאיסא עלי' מהראוי להתיר לגרש בעל כרחה. ועל כל פנים בדאיכא אמתלא מבוררת כהא דנדון דידן שהיא חרשת, יש להקל, וכן יש להתיר לו לישא אחרת על ידי מאה רבנים.

וכן פסק בתשובת חבצלת השרון (סימן ו).

והנה בנדון דידן ודאי יש כאן טענה של 'מאוסה עלי' ב'אמתלא מבוררת', הן מחמת התנהגות האישה, הן מחמת העדר יחסי אישות זה למעלה משמונה עשרה שנה. ועל כן בנדון דידן יש להתיר חרם דרבנו גרשום או לכופה להתגרש, ואף לדעת החולקים, יש על כל פנים למנוע ממנה זכות מזונות וכו'.

מסקנות

לאור האמור לעיל:

ביה"ד מחייב את האשה בגט.

על המזכירות לקבוע תאריך לסידור הגט.

הרב דוד בר שלטון

קראתי בכל לב את דבריו של ידידי הגר"ד בר שלטון שליט"א, ויישר כוחו וחילו. וברצוני להוסיף על דבריו.

הנה כב' הביא מש"כ הישועות יעקב שאם טען "מאיסא היא עלי" ויש לו טעם מבורר, אף שאין הדין נותן לגרשה בעל כורחה מחמת זה, מכל מקום יוכל למנוע ממנה מזונות עד שתקבל גט פיטורין.

ויש להוסיף, שכן כתב הגאון רבי יעקב מליסא בעל נתיבות המשפט בספר בית יעקב (בהוספות על קיצור דיני מורדת שבסוף סימן עז) וז"ל:

"ואם טוען מאיסא עלי בטענה ברורה, לא גרע מאשה ואין לו דין מורד וכן מוכח מדברי הח"מ (סי עז סק"ג) שכתב, וז"ל: "ואין לו טענה מבוררת למה מאיסה בעיניו וכו', ע"ש. ואם אינו יכול לברר טענתו לפני בית דין, מכל מקום נראה דנאמן בשבועה שיש לו טענה מבוררת לענין שלא יהיה לו דין מורד כמ"ש הבית שמואל לענין מורדת, והכא הבעל מוחזק לענין שאר וכסות. ולענין איסור נאמן לומר, שאין זה בכלל החרם שגזר רבינו גרשום, כי יש לו אמתלא מבוררת", עכ"ל.

ועי' עוד מש"כ שם (סעיף א ד"ה דאם רוצה). וכן כתב הגאון רבי רפאל מיוחס בספר פרי האדמה ח"ד (הל' אישות דף ט ע"ג) דכל שיש לו טענה מבוררת פשיטא דאין לו דין מורד, ופטור מדין עונה. וכן הסכים עמו הגאון הגאון רבי ישראל יעקב אלגאזי בתשובתו שם (דף י ע"א), ע"ש.

וכן כתב בשו"ת אבני נזר חלק אה"ע (סי' י) וז"ל: "וע"כ בנ"ד כיון שהדין לגרש את הראשונה אם לא תרצה לקבל גט פטור נמי ממזונותיה כמבואר בחלקת מחוקק (סי' עז סק"ג) שאם יש לו טענה מבוררת והיא אינה רוצה לקבל גט אינו מחוייב ליתן לה שאר וכסות. כ"ש בנ"ד שודאי הטענה מבוררת לפנינו שכך הדין שמחוייב לגרשה שלא יהיו לו שתי נשים".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן העלו לדברי האבני נזר הללו הגר"י נסים והגר"ש אלישיב זצ"ל בפסק דינם בפד"ר חלק ג' (עמוד 267).

וכ"כ הגאון רבי יהודה ליב אחי הגאון הרש"ז מלאדי בעל התניא בשו"ת שארית יהודה (אה"ע סי' ו) אודות אשה שהיתה מאוסה על בעלה, שכל כה"ג מקובלני מפי רבינו הג' אחמו"ר (הוא בעל התניא) נ"ע שיכול הבעל לומר קים לי כהרא"ם וב"ח וכו'. ע"ש.

ויש להוסיף עוד, שרבים מהפוסקים העלו להלכה את דברי הישועות הנ"ל, שכן כתב בשו"ת שואל ומשיב מהדו"ק (ח"ג סי' נח). וכ"כ הגאון הראשון לציון הגר"י אלישר בשו"ת שמחה לאיש (סי' ו ד"ה ואולם). גם בשו"ת ישכיל עבדי ח"ב (סי' ח אות יב) העלה להלכה לדברי הישוע"י הנ"ל. ועי' בפד"ר ח"ה (עמ' 297) בפס"ד של הגר"י עדס והגר"ש אלישיב והגר"ב זולטי זצ"ל שהעלו לדברי הישוע"י הנ"ל. גם בשו"ת ציץ אליעזר חלק כ"א (סי' לט אות א) העלה לדברי הישועות יעקב הנ"ל. וכן בשו"ת יביע אומר ח"ג (אה"ע סו"ס יז אות לז) הביא לדברי הישוע"י, ע"ש. ושם בשו"ת יבי"א חלק ט' (אה"ע סי' כד אות ב) הביא מש"כ הישוע"י בשם החכם צבי שאין לסמוך על דעת הרא"ם, ודחה את דבריו, דשפיר יש לטעון קים לי כהרא"ם, ע"ש. ועי' פד"ר חלק י"א (עמוד 202) בפס"ד הגר"ש דיכובסקי שהעלה לדברי הישועות יעקב והבית יעקב הנ"ל.

והנה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בספר בני אהובה (פי"ד מהל' אישות הט"ו) הביא מה שכתב בשו"ת הרא"ם (סי' ל) דהרוצה לגרש אשתו והיא מעכבת עליו מחרם דרבינו גרשום, פטור ממזונות. והאחרונים החלקת מחוקק והבית שמואל השיגו עליו, וכו'. ואף הוא הקשה על דבריו, דכאן דתקנת ר"ג הי' שלא לגרש בע"כ ואם אתה אומר שהרשות בידו לעגנה עד שתקבל ממנו הגט אף אתה בטלת התקנה. וכתב ליישב דברי הרא"ם וז"ל:

"לכך נראה ברור דאף הרא"ם לא אמר אלא בטוען מאיס עלי או בשאר טענות שאילו ידעין שהאמת כדבריו היה בידו לגרשה, רק דאין אנו מאמינים לו. א"כ לענין הוצאות מזונות יש לו לומר אני יודע דהאמת הוא כדברי, וא"כ אני יכול לגרשך ואת היא דמעכבת. והדין שוה עם הך דהגיע זמן ולא נישאו (כתובות ב:). ואי משום דאין אנו מאמינים לו דהאמת כדבריו, מ"מ המוציא מחבירו עליו הראיה ואין כח בדינו לכופו למזונות או לכסות. ואפשר דבעונה ג"כ המוציא מחבירו עליו הראיה. וזה ברור לפי הדין. משא"כ כשהוא מורד דאף לדבריו אין לגרשה בע"כ פשיטא דמודה הרא"ם דחייב בשאר כסות ועונה ככל בעלי נשים כשרות. ורא"ם אמר להדיא למלתיה בהך גוונא כמ"ש ולק"מ מכל קושיית האחרונים עליו גוונא כמ"ש, ולק"מ מכל קושיית האחרונים עליו ואפשר דגם רמ"א (סי' עז ס"א) שפסק "דאם רוצה לגרש מיד וליתן לה הכתובה, אין מוסיפין לה על כתובתה", מיירי בהך גוונא דטוען מאיס עלי או שאר טענות, ולכך אין להוסיף על כתובתה כיון דלדבריו האמת אתו, ואין מוציאין מיד המוחזק".

ואח"כ הוסיף הרב בני אהובה וכתב:

"ולמד זאת (הרמ"א) מהרמב"ם דס"ל דאם היא טוענת מאיס עלי כופין אותה לגרש שלא יהיו בנות ישראל כשביות, מכל שכן באיש שהוא טוען כן שלא יהיה כשבוי. ואעפ"י דלא קי"ל כרמב"ם היינו לגבי אשה בספק איסור דאורייתא דשמא נתנה עיניה באחר דגט מעושה פסול שלא כדין וגם לעשות מעשה לגרש לא פסקינן כותיה אבל בענין חרם דר"ג וגם רק בענין ממון כדאי הוא הרמב"ם לסמוך עליו דאינו עובר חרם דרבינו גרשום ופטור ממזונות. דהא לדינא דרמב"ם אפילו לגרשה בע"כ מותר ולית כאן חרם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דרכינו גרשום, וגם אין להוסיף כתובה ולא להקרא מורד כלל. זה מה שנראה לי בדעת רמ"א ולענ"ד נכון וברור הוא וכו', עכ"ל.

על כל פנים למדנו מדבריו, שסובר בהכנת דברי הרא"ם דמיירי "בטוען מאיס עלי או בשאר טענות שאילו ידעיןן שהאמת כדבריו הי' בידו לגרשה", והרי זה כדברי הישועות יעקב הנ"ל שבאופן זה יש לסמוך על דברי הרא"ם.

והנה הבית מאיר (סי' עז ס"א) כתב לחלוק על דינו של הרא"ם משום דמניעת שאר וכסות הוי ככפייה על הגט. גם מהרא"ל צינץ בספר גט מקושר (סדר הגט הא' אות ריד ד"ה ומכל, בנד"מ עמ' תרטו) כתב להשיג על דברי הרא"ם, שכיון שתקין רגמ"ה שלא לגרש בעל כרחו, הרי אם ימנע ממנה שאר וכסות, אין לך כפיה גדולה מזו, ומה הועיל רגמ"ה בתקנתו, שהרי במניעת מזונותיה תוכרח לקבל גט וכתובה וכו'. ע"ש. והובאו דבריהם בפד"ר ח"א (עמוד קצח). ע"ש.

ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ז (אה"ע סי' טו אות יב) כתב להעיר על דברי הישועות יעקב הנ"ל, דמה יענה לדברי הבית מאיר (סי' עז ס"א) שכתב לחלוק על דינו של הרא"ם משום דמניעת שאר וכסות הוי ככפייה על הגט. ואיך יתקיים הדין שלא לגרש בעל כרחו, ואין לך בע"כ יותר מזה. וכתב שם (אות יג) שבאמת הישוע"י חולק בזה על הבית מאיר.

אולם יש ליישב דברי הישוע"י, על פי מש"כ בשו"ת שואל ומשיב קמא (ח"א סי' קעז) אחר שהביא מחלוקת הרא"ם והב"ח נגד הח"מ וב"ש, באשה שאינה בעלת מום, כתב, דס"ל להרא"ם שמכיון שמצד דין הש"ס יכול לגרשה בעל כרחו, אלא שרגמ"ה החרימ' שלא לגרשה בע"כ, אין בכלל זה אלא רק גירושין בעל כרחו ממש, ולא מה שמונע ממנה שאר וכסות, וע"י כך היא מתרצית, אף שגם הרצון בא לה בעל כרחו, כמ"ש הרמב"ם (בסוף פ"ב מהל' גירושין) בענין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, ואף על פי ששם משום שמצוה לשמוע דברי חכמים הוא מתרצה בלב שלם, משא"כ כאן, מ"מ לשון התקנה הוא שלא לגרש בעל כרחו, וכל שמתרצית אינו בכלל התקנה. אבל הח"מ ס"ל שאין ללכת אחר לשון התקנה, אלא אחר טעם התקנה, ואם ימנע ממנה שאר וכסות שוב לא תתקיים כוונת התקנה, ולכך לא מהני. עכת"ד. וכן כתב בשו"ת מהר"ם מלובלין (סי' א) שהכפיה לגרשה בעל כרחו הוא ענין בפני עצמו, ומניעת שאר כסות ועונה ענין בפני עצמו. ע"ש. נמצא שהדבר שנוי במחלוקת אי אזלינן בתר לשון התקנה, או אחר טעם התקנה. ואכתי המוחזק יכול לטעון קים לי כסברת הרא"ם. וכמ"ש האחרונים הנ"ל. ומעתה בנ"ד שטוען שהיא מאוסה עליו מחמת המום שבה, הרי כתב הגאון מליסא בבית יעקב (סי' עז), שאם נותן הבעל אמתלא שהאשה מאוסה עליו, אף שאין טענתו מבוררת לפני בית הדין, יכול לטעון קים לי בנפשאי שהיא באמת מאוסה עלי, וכיון שבאמתלא מבוררת יכול למנוע ממנה שאר וכסות, א"כ נאמן הוא על אמתלא, ואם ישבע ע"ז, יהיה פטור ממזונותיה. ע"ש. וראה בשו"ת יביע אומר ח"ט (אה"ע סי' כד אות ג) שהעלה לדברי הבית מאיר והשואל ומשיב והבית יעקב הנ"ל, ועוד. וראה עוד להגר"ש טנא בספר ברכת שלמה חלק אה"ע (סי' כו עמ' רלד ד"ה בטענת) שהעלה לדברי הבית יעקב והבני אהובה הנ"ל.

הגדרת אמתלא מבוררת

והנה כב' הגר"ד בר שלטון כתב, שבנדון דידן "ודאי יש כאן טענה של 'מאוסה עלי' ב'אמתלא מבוררת', הן מחמת התנהגות האישה, הן מחמת העדר יחסי אישות זה למעלה משמונה עשרה שנה", ע"כ דבריו.

אולם עדיין יש להבהיר מהו גדר "אמתלא מבוררת". ונראה שיש ללמוד גדר זה ממה שמצינו בדין מורדת, שכתב הרמ"א (סי' עז סעיף ג) שאם נותנת אמתלא לדבריה, אין לה דין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מורדת. וכתבו הח"מ (שם ס"ק כה) והב"ש (שם ס"ק כז) שאם נראה לבית הדין שכן הוא האמת כדבריה, הרי זה בגדר "אמתלא מבוררת".

וכ"כ הב"ח הוב"ד בש"ע בסוף סי' ע"ז (אות ב) שאם נותנת אמתלא לדבריה וטענה הנראית לחכמי המקום למה הוא מאיס עליה וכו', והיא טוענת בכרי שכך הוא, אע"פ שאינה יכולה לברר כלל אפילו ע"י עד אחד, ע"כ. והיינו שאע"פ שאינה יכולה לברר דבריה אפילו ע"י עד אחד, מ"מ כיון שנראה לבית הדין שכן הוא האמת כדבריה, הרי זה בגדר "אמתלא מבוררת".

והנה ראיתי להרב חלקת מחוקק בהשגותיו על פסקי הב"ח (סו"ס עז סק"ד) שכתב, דמש"כ הב"ח שאם האישה טוענת בכרי, אע"פ שאינה יכולה לברר כלל וכו' דיינין לה בדינא דמתיבתא שנותנים לה כל מה שהכניסה לו. ואפילו מה שתפס הוא, מוציאין מידו. והקשה עליו הח"מ, דאיך תוכל להוציא ממנו במה שטוענת ברי, אם הוא טוען להיפך ברי ששקר הוא. ומאחר שאינה יכולה לברר דבריה, איך נאמין לה. והביא מה שכתב המרדכי בכתובות (סי' רצ) בשם מהר"ם וז"ל: "אין בטענת מורדת ממש עד שתתן אמתלא נראית וניכרת לטובי העיר וחכמיה". ודייק מדבריו, דלאו בדידה תליא מילתא, רק לחכמי העיר הדבר מסור, ולא לה. דאם לא כן, כל אישה תוכל לומר מום שבסתר ותטעון ברי. ושכן כתבו התוס' בכתובות (סג: ד"ה אבל) שאף לדין התלמוד לא מציא למיטען מאיס עלי, אלא היכא דיש רגלים לדבר. משמע דלאו מפיה אנו חיים. ע"ש.

ואף שהח"מ גופיה כתב לעיל (שם ס"ק כה) כדברי הב"ח הנ"ל. מ"מ המעיין היטב יראה נכוחה שכל השגתו של הח"מ על דברי הב"ח היא במש"כ "שאע"פ שאינה יכולה לברר כלל". ועל זה כתב הח"מ, שעכ"פ צריך שהטענה תהיה נראית לחכמי העיר. ונראה לע"ד ליישב בפשיטות, שגם הב"ח מודה ומסכים לזה, וכפי שכתב בתחילת דבריו (שם) דמיירי שנותנת אמתלא וטענה "הנראית לחכמי המקום, למה הוא מאיס עליה". ע"ש. ועי' עוד בח"מ (סי' ע ס"ק מב) ובב"ש (שם ס"ק לד) שכתבו כעין הדברים הנ"ל.

ועי' בפסקי דין רבניים כרך י"א (מעמ' 202 ואילך) בפס"ד מהר"ש דיכובסקי שהאריך לבאר גדר "אמתלא מבוררת". [ונראה שיש להשוות וללמוד את המושג טענה "מבוררת", ממה שפסק הש"ע חו"מ (סי' עה סעיף א) שהנתבע צריך לברר דבריו, ע"ש. ואכמ"ל].

אגב, עי' להט"ז (סי' עז סק"ה) שכתב, שרגלים לדבר, אין בזה טענה מבוררת כל-כך. ע"ש. והיינו שרגלים לדבר הוי טענה גרועה שאינה בגדר טענה מבוררת.

האם יש צורך שהבעל יאמר בפירוש את הלשון "מאוסה עלי"?

והנה בנדון דידן, ביה"ד לא שמע במפורש מהבעל את הלשון "מאוסה עלי", אך מתוכן טענותיו כך עולה ומשתמע מדבריו שהוא מואס באשתו. וכן הוא לדינא שאין צריך שיאמר כן בפירוש. והוא דבר הלמד מעניינו מדין אשה שטוענת מאיס עלי בעל. וכפי שכתב מהר"א ששון בשו"ת תורת אמת (סי' קפ"ו) דהאומרת איני רוצה בו, שנאתיו, אינו נקרא עוד בעלי, הוי כאומרת מאיס עלי, ע"ש.

אך מצאנו להגר"ח אלגאזי בנתיבות משפט (דף רי"ז ע"ב) אחרי שהביא ד' מהר"א ששון, כתב וז"ל:

לע"ד נראה דלא פליגי, דהרמב"ם דס"ל דבטענת מאיס עלי כופין אותו לגרש, דקדק וכתב דדוקא באומרת שאינה יכולה ליבעל לו מחמת מאיסותו, דבכה"ג הוא דכופין אותו לגרשה מיד, כמ"ש בסוף דבריו שאינה כשבוית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חרב שתיבעל למי ששנאו לה, אולם אם מאסה בו מפני שהוא מכלה ממונה וכיו"ב אין טענתה מספקת וכו', ע"ש.

ולדבריו כל שלא אמרה שמאוס עליה ואינה יכולה להיבעל לו מחמת מאיסותו גם לדעת הרמב"ם אין כופין אותו לגרשה. אולם הגר"ח צימבליסט בפד"ר חלק ט' (עמוד 183) אחר שהעלה דברים כתב, וז"ל:

"אולם י"ל דגם להרמב"ם אין צורך דוקא שתאמר הלשון מאיס עלי, אלא כל שמוכח מתוך דבריה שאינה רוצה בו בשום פנים ויש אמתלה לדבריה שלא משום שנתנה עיניה באחר או בממון הוא שאומרת כן, אלא שבאמת ובתמים היא ממאנת בו, כל זה הוא בכלל מאיס עלי, וכדעת מהר"א ששון שהבאנו. וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם בפ"ד מאישות הנ"ל שכתב שהמורדת היא אינה רוצה וכו', ולכאורה הוי ליה למימר בפשטות שהמורדת אומרת מאיס עלי, משא"כ בנידון דידיה, ומשמע שכל שאינה רוצה בו כופין אותו לגרש"

ע"ש שהאריך. ותנא דמסייע ליה הוא המהרי"ק בתשובה (שורש קב) שכתב, "לדברי רש"י ורב אלפס ורמב"ם דאית להו דכופין הבעל לגרש בטענה דמאיס עלי, דהא פשיטא דלדידהו לאו דווקא בטענה מאיס עלי, אלא כל היכא דבעיא גיטא יהבינן לה לאלתר", עכ"ל. ומינה לנדון דידן [אגב, לעניין דינא דמתיבתא כתבו הפוסקים ללא חולק דמהני לשון, "איני רוצה בו". והוב"ד באוצה"פ כרך כ' (עמ' 206 אות ד), ואכמ"ל].

אשר על כן, אף אני מסכים שבנדון דידן יש לחייב את האישה לקבל גט.

הרב אלון אבידר

אני מצטרף שיש לחייב את האישה בקבלת גט בנסיבות אלה.

הרב אריאל ינאי

בסיכומו של דבר אנו פוסקים:

- א. מקבלים את תביעת התובע, והנתבעת מחויבת להתגרש ולקבל גט.
 - ב. מקבלים את תביעת התובע לחלוקת רכוש בדירה ועל הצדדים להבהיר לבית הדין בתוך 15 יום מי מהצדדים מעוניין לרכוש את חלקו של השני בדירה; או למכור את הדירה לצד שלישי במכירה עצמאית.
 - בהיעדר הסכמה תימכר הדירה באמצעות כינוס נכסים על ידי בית הדין.
 - ג. אשר לחלוקת המיטלטלין – על הצדדים להגיע להסכמות על החלוקה. בהיעדר הסכמה תכולת הדירה תחולק גם היא על ידי בית הדין באמצעות נאמן מטעמו.
 - ד. על המזכירות לקבוע מועד לסידור גט.
- ניתן ביום ז' בתשרי התשע"ח (27/09/2017).

הרב אלון אבידר

הרב דוד בר שלטון

הרב אריאל ינאי